

מי שהיה פרק תשיעי פסחים

צג.

עין משפט נר מצוה

ד א מ"י פ"ו מהל' ק"פ
ה ב מ"י ש"ס פ"ה הלכה
ז א ג מ"י ש"ס
ז ד מ"י ש"ס הלכה ז:

רבינו הגנאל

ודחה רב נחמן ר' עקיבא
סבר אין שוחטין וזרקין
על טמא שרץ, ודרך רחוקה
כטומאת שרץ דמי. ואנא
סבירא לי כמאן דאמר
שוחטין וזרקין על טמא
שרץ, ודרך רחוקה כטמא
שרץ דמי, מה טמא שרץ
שחטו בלוי הורצה, אף
עם שיהיה בלוי רחוקה
אם זרק הורצה. ת"ר אלו
שוחטין את השני זבין
הזבין מצורעין וכו' וכל
נדות והיולדות והשוגגין
האנוסין והמזידין וטמא
וגמי שהיה בדרך רחוקה.
אם כן למה נאמר
בדרך רחוקה הלא אנוס
הוא וכבר שנה האנוסין.
ואמרין לפטור מן הכרת.
אליבא דמאן דאמר
הורצה, דא אליבא דמאן
דאמר לא הורצה, סוף
סוף למה לי למתניה דאי
בעי למעבד לא שבקינן
ליה, היינו הני, אלא ש"מ
היינו אליבא דמאן דאמר
הורצה, אלמא בר מעבד
הוא ואפ"ה פטריה רחמנא
מכרת. ואקשינן מדקתני
והזבין מכלל שהנשים
חיבות בשני, וכי אשה
בשני חיבת והתניא יכול
לא יהו ערושין את השני
אלא טמא נפש כו' ת"ל
איש, איש ולא אשה.
ושנין הא התניא שהנשים
ערושות את השני ר' יהודה
ו' יסו היא והא דתניא
איש ולא אשה רבי שמעון
[היא] כדאמרן בפרק של
מילה. ת"ר טהור שלא
עשה פסח, חייב כרת
על הראשון וחייב כרת
על השני דברי רבי. מאי
טמא שני רגל בני
עצמו הוא. ר' נתן אומר
חייב כרת על הראשון
ופטור על השני, קסבר שני
שחטין דראשון הוא,
תקוני לראשון לא מתקין.
ר' חנניא בן עקיבא אומר
אף על הראשון אינו חייב
אלא אם לא עשה את
השני, כלומר כיון שלא
עשה הראשון נסתלקה
חובת הראשון ונתחייב
בשני, ולעולם אינו חייב
אלא על השני קסבר
שני תקנתא דראשון הוא.
ואודו לטעמיהו דתניא
ג' שנתניין בין שני פסחים
וכן קטן שהגדיל בין שני
פסחים חייב לעשות פסח
על דברי רבי, ר' נתן
אומר כל הוקה לראשון
זקוק לשני וכל מי שאינו
זקוק לראשון אינו זקוק
לשני. ושלישתן מקרא אחד
דרשו, והאיש אשר הוא
טהור ובודק לא היה וחזל
לעשות הפסח בראשון
ונכרת, אי נמי קרבן ה'
לא הקריב במעוהו בשני
חטאו ישא, והוא כרת

ה"ג בכל הספרים וכן גרסינן בספרי (פר' זעלונק) **מה טמא שאין ספק בידו בו' ומיתני התם אלפונתא דר"א ור"ע** ומייתי ר"ע ראייה לדבריו מה טמא שאין ספק בידו לעשות מפני טומאה אף דרך רחוקה שאין ספק בידו לעשות שרמוק כ"כ שאין יכול לצבא צעט שמיטה לעולא או צעט אכילה לרבי יהודה ומייתי לה כ"כ ששת מדקאמר ואינו עושה משמע ללא הוראה לכלל מילי יליף דרך רחוקה מטמא ומשני רב נחמן דר"ע סבר אין שוחטין וזרקין ולכן יליף דרך רחוקה מטמא דתרוייהו חזו צעט אכילה ולא חזו צעט שמיטה ולדידיה נמי אס זרק לא הוראה אזל אלא סבירא לי שוחטין וזרקין ובעלי נדות והיולדות והשוגגין והאנוסין והמזידין וטמא ושהיה בדרך רחוקה א"כ למה נאמר טמא למה נאמר דאי בעי למיעבד בראשון לא שבקינן ליה אלא א"כ וכמ"ד הורצה אשה בשני מי מחייבא והא תניא יכול לא יהו ערושין את השני אלא טמא נפש ושהיה בדרך רחוקה זבין ומצורעין ובעלי נדות מנין ת"ל איש איש לא קשיא הא ר"י יוסי הא ר"י ור"ש ת"ר חייב כרת על הראשון וחייב כרת על השני דברי רבי רבי נתן אומר חייב כרת על הראשון ופטור על השני ר"ח בן עקיבא אומר אף [על] הראשון אינו חייב כרת א"כ לא עשה את השני ואודו לטעמיהו דתניא יגר שנתגיר בין שני פסחים וכן קטן שהגדיל בין שני פסחים חייב לעשות פסח שני דברי רבי רבי נתן אומר כל שזקוק לראשון זקוק לשני כל שאין זקוק לראשון אין זקוק לשני כמאן קמיפלגי רבי סבר שני רגל בני עצמו הוא רבי נתן סבר שני תשלומין דראשון הוא תקוני לראשון לא מתקין ליה ורבי חנניא בן עקיבא סבר שני תקנתא דראשון הוא ושלישתן מקרא אחד דרשו והאיש אשר הוא טהור ובודק לא היה רבי סבר וחדל לעשות הפסח ונכרתה דלא עבד בראשון אי נמי קרבן ה' לא הקריב במעוהו בשני וממאי (דהא) חטאו ישא כרת הוא קסבר

מה טמא שיש ספק בידו לעשות. אי לאו דלחיייה רחמנא דהא קמני קאי: ואינו עושה. דקא אסר ליה רחמנא לעשות: אף דרך רחוקה שספק בידו לעשות. שהיה לו שלומים לשלח וקאמר רחמנא דאינו עושה למדמה דלחיייה: ר"ע סבר אין שוחטין וזרקין על טמא שרץ. ואע"ג דחזי לאורתא והאי ספק דקאמר ה"ק מה טמא שספק בידו לעשות דחזי למיכל לאורתא ואפילו הכי אין שוחטין וזרקין עליו ואין ס"ל שוחטין וזרקין הלכך האי נמי דיכול ליכנס צעט אכילה שוחטין וזרקין עליו: וזעולי נדות. שכל אלו טומאה ארוכה: וטמא. לנפש: וא"כ. דאף אלו עושים את השני: למה נאמר טמא. בתמיה: אלא למה נאמר דרך רחוקה. אי משום דלא צעי למיעבד לא תעבד הא בדרך רחוקה הוא וא"ת שלא ישלח פסחו וכדכר ששת האי תנא לית ליה אלא כרז נחמן סבירא ליה דאמר הוראה דאי כרז ששת אינטרין דרך רחוקה למימר דאי צעי לא ליעבד: מי מחייבא. דקמני נדות ויולדות: יכול לא יסו כו'. ולא קמני זבות ויולדות: הא רבי יוסי. דאמר צבירקין דלעיל (דף ס"ג:) נשים צשני שוחטין עליהן צפני עממן: הא ר"י ור"ש. דאמרי רשות: חייב כרת על הראשון וחייב כרת על השני. חייב כרת יש על זה ועל זה וזה וזה גבירא לא משכחת לה דמרי קטלי צמד גבירא ליכא ולא לענין דאס שג צשניה יתחייב שתי חטאות ליכא למימר הכי דכרת דפסח אין חייבין על שגגתו חטאת דמתן בכריתות (דף ג.) הפסח והמילה מלוט עשה היא ואין חטאת צאה אלא על שגגת כרת של לאו דתניב (ויקרא ד) אשר לא תעשינה אלא נפקא מינה דאס שגג צאי' מהן והויד צבצירו חייב אי נמי לגר שנתגיר בין שני פסחים: ופטור על השני. ואס שגג צראשון והויד צשני פטור: אף על הראשון. אס הויד אינו חייב כרת עד שזיד אף צשני אכל אס עשה את השני או שגג צו פטור לגמרי דשני פסולמים דראשון ותקנתא דראשון הוא ומויד שלו הוא גמרו של כרת דראשון הלכך צחיה מהן שגג פטור: ואודו לטעמיהו. רבי ורבי נתן: שגגדי. צמחו צו פטור: חייבין לעשות אס השני. דקסבר רגל צפני עצמו הוא ואית ליה חיובה צחנפי נפשיה ואפי' למאן דלא אחזי צראשון: פסולין דראשון. ומאן דלא אחזי צראשון לא מחייב אשני ומיהו תקוני לראשון מכרת אס הויד צראשון לא מתקן ליה הלכך חייב כרת על הראשון ואפילו עשה את השני ופטור על השני אס שגג צראשון והויד צשני דהא לית ליה חיובה צחנפי נפשיה וצראשון הכי שגג: תקנתא דראשון. מכרת דליה דאפילו הויד צראשון השני פטור מן הכרת: אי נמי קרנ' ה' לא הקריב וגו'. דכי משמע צבצב לשונות' חזו צלשון אי דרשינן ליה ולא קאי ארלעיל מיניה לפרוסי טעמא למילתא קמייתא כמו לשון דהא אלא מילתא אחרימי היא כמו כי יקרא (דברים כג) כי תכלה לעשר (שם כו) כי תפגע (שמות כג):

א) הך לטעמיה דר"ח
מנין ועי' מנח' כחן ד"ה
ר"ע וקנתוה ארבעה
זוה, ט לעיל דף 5:
ז) [מספתא דר"ח],
ט) לעיל דף ק"ו, ו) [לעיל
פ"א], ו) [מספתא פ"ח
ה"ג], ח) [מגני' ט:],
ט) [ל"ל דהאי], י) [ר"ה
ג.].

תורה אור השלם

1. דבר אל בני ישראל
לאמר איש איש כי ידעה
טמא קנש או בדרך
רחוקה לבס או לרחיקים
ועשה פסח ל'י.
במדבר ט י
2. וקראש אשר הוא
טהור ובודק לא היה
יחדל לעשות הפסח
ונכרתה הפש הווא
מעמיה כו' קרבן י' לא
הקריב במעוהו וטאו
ישא הקריב הווא:
במדבר ט י

הנהגות מהר"ב רנשבורג

א) תוב' ד"ה דאי צעי
למעבד כו' ומלפי אכלו
נפקא כו'. ניב עי' לעיל
סי' ע"א תוס' ד"ה
שוחטין וזרקין וכו':

מוסף רש"י

אין שוחטין וזרקין על
טמא שרץ. אין שוחטין
וזרקין על הפסח על יחד
טמא שרץ, ונדהא לפסח
שני, ואף על גב דיוכל
לעבול ולאכול לערב, אלא
מיד דכ"ל הכי ונחתי' ב'.
ועי' לעיל ס"ט בארכות
ת"ל איש איש. כי ידעה
טמא, משמע כל טומאה,
מדלא חתיב לנפש צראשון,
איני אס כי יגע צמא,
ש"מ למדרשיה צחנפי
נפשיה הוא (לעיל טו.). אי
נמי קרבן ה' וגר. והכי
משמע ליה קרא והאס
אשר הוא טהור ובודק לא
היה וחדל לעשות הפסח
ונכרת כי קרנ' ה' י. כי
לשון שמיט' אי שבקינן
ה' לא הקריב בשני, חטאו
ישא (לעיל צא.).

מוסף תוספות

א. דקאמר ר"א מאסקות
העורה ולחזין. מוס' שאנן.
ב. אבל דרך רחוקה חזי
לכפר החיות בסוסים
ובפרדות. שם. ג. כמא
דסבירא ליה כו' יוסי...
שם.

מה טמא שספק בידו לעשות ואינו עושה אף דרך רחוקה נמי שספק בידו לעשות ואינו עושה ורב נחמן אמר לך ר' עקיבא ^א למעמי' דקסבר ^ב אין שוחטין וזרקין על טמא שרץ ואנא סבירא ^ג ליה כמ"ד שוחטין וזרקין על טמא שרץ ת"ר ^ד אלו שעושיין את השני הזבין והזבות המצורעין והמצורעות [ונדות] ובעלי נדות והיולדות השוגגין והאנוסין והמזידין וטמא ושהיה בדרך רחוקה א"כ למה נאמר טמא למה נאמר דאי בעי למיעבד בראשון לא שבקינן ליה אלא א"כ וכמ"ד הורצה אשה בשני מי מחייבא והא תניא יכול לא יהו ערושין את השני אלא טמא נפש ושהיה בדרך רחוקה זבין ומצורעין ובעלי נדות מנין ת"ל איש איש לא קשיא הא ר"י יוסי הא ר"י ור"ש ת"ר חייב כרת על הראשון וחייב כרת על השני דברי רבי רבי נתן אומר חייב כרת על הראשון ופטור על השני ר"ח בן עקיבא אומר אף [על] הראשון אינו חייב כרת א"כ לא עשה את השני ואודו לטעמיהו דתניא יגר שנתגיר בין שני פסחים וכן קטן שהגדיל בין שני פסחים חייב לעשות פסח שני דברי רבי רבי נתן אומר כל שזקוק לראשון זקוק לשני כל שאין זקוק לראשון אין זקוק לשני כמאן קמיפלגי רבי סבר שני רגל בני עצמו הוא רבי נתן סבר שני תשלומין דראשון הוא תקוני לראשון לא מתקין ליה ורבי חנניא בן עקיבא סבר שני תקנתא דראשון הוא ושלישתן מקרא אחד דרשו והאיש אשר הוא טהור ובודק לא היה רבי סבר וחדל לעשות הפסח ונכרתה דלא עבד בראשון אי נמי קרבן ה' לא הקריב במעוהו בשני וממאי (דהא) חטאו ישא כרת הוא קסבר

דף כג.) וי"ל דולאי קרא לא אינטרין להכי אלא פריך משום דקמני למה נאמר טמא לפטורו מהיכרת דמשמע מכרת פטור אכל אי צעי למיעבד מני עבד הלכך פריך הא אי צעי למיעבד לא צעט אכילה ונראה לר"י דממתניתין דקתני שאלו פטורין ואין יצבור נדחין ונראה לר"י דממתניתין דקתני שאלו פטורין מהיכרת ליכא למידק כרז נחמן מדקתני פטורין מכלל דאס זרק הוראה דה"ה אס זרק לא הוראה ואיירי דקתני סיפא חייבין מנא רישא פטורין ואתי שפיר דלעיל מייתי ראייה ממתניתין לרז ששת: **אלא** למה נאמר דרך רחוקה בו'. קשה לרז יהודה דאמר לקמן איהו דרך רחוקה כל שאין יכול ליכנס צעט אכילה דרך רחוקה דכתיב רחמנא למה לי פשיטא דפטור דהא לא חזי לאכילה ואי משום דיכול ליכנס צסוסים וצפרדיים א"כ לקמן דקתני היה חז' למודיעים ויכול ליכנס צסוסים וצפרדיים יכול יהא חייב ת"ל ובודק לא היה ואמאי אינטרין ההוא קרא הא לא אינטרין למיכתב כלל דרך רחוקה אלא משום היכא דיכול ליכנס צסוסים וצפרדיים ואין לומר דס"ד קדייב כרת על מה שהרחיק עצמו דאס כן מאי פריך למה נאמר טמא דאי צעי למיעבד לא שבקינן ליה אלא א"כ ונראה לרז ששת: **אלא** קשיא הא ר' יוסי. תימה דמוקי הך צרייתא דסבר שוחטין וזרקין על טמא שרץ כו' יוסי. תימה דמאי שחטא דקסבר ר' יוסי אין שוחטין וזרקין כו' יו"ל דהא לא מוקי לה כו' יוסי אלא¹ צמאי דסבר דשני חובה: עולא

דרך רחוקה אלא משום היכא דיכול ליכנס צסוסים וצפרדיים ואין לומר דס"ד קדייב כרת על מה שהרחיק עצמו דאס כן מאי פריך למה נאמר טמא דאי צעי למיעבד לא שבקינן ליה אלא א"כ ונראה לרז ששת: **אלא** קשיא הא ר' יוסי. תימה דמוקי הך צרייתא דסבר שוחטין וזרקין על טמא שרץ כו' יוסי. תימה דמאי שחטא דקסבר ר' יוסי אין שוחטין וזרקין כו' יו"ל דהא לא מוקי לה כו' יוסי אלא¹ צמאי דסבר דשני חובה: עולא